

Tumler stadig de store biler

Kollegaernes skepsis blev gjort til skamme, da Morten vendte tilbage til autoværkstedet. Han klarer arbejdet med venstre arm, lidt hjælp fra sin makker og et fandenivoldsk temperament, når sproget slår knuder.

Af Birgitte R. Sønderborg, freelancejournalist

En typisk mandearbejdsplads, hvor fysikken bare er i orden. Biler er ikke just nipsting. Og ingen kunne rigtig forestille sig en enarmet mekaniker, der ikke havde styr på ordene, indtil Morten Lundberg vendte tilbage til sin gamle arbejdsplads SMC-Biler på Amager i København i sensommeren 2008.

Super velanset, præsentabel, charmerende. Den perfekte mand for kunde-kontakt. Sådan lyder en kollegas karakteristik af den 44-årige mekaniker fra Bagsværd ved København.

Et liv i overhalingsbanen med arbejde, fodbold, familie med to halvstore tvillingedøtre og masser af kontakter fik en brat ende en august formiddag for tre år siden. Pludselig sank han sammen på værkstedet, og kollegaerne var med det samme klar over, at det var alvorligt. "Vi kunne godt se, at den ikke var klaret ved at give ham en spand kold vand i hovedet", siger hans kollega og mentor Tonny Melin.

Kun en vej

Blodproppen sad i halsen og blokerede for den nødvendige ilt til hjernen. Da Morten kom til sig selv, lå han i en seng ramt af en alvorlig hjerneskade. En af de første besøgende var hans chef og mangeårige ven Carsten Vistesens. "Han kunne ikke engang rejse sig op fra sengen. Tale kunne han heller ikke. Det var næsten det værste. Morten, der var så livlig og udadvendt", fortæller Carsten.

Men livet skal gå videre, og nu var der kun en vej. Måltrettet hård træning. Center for Hjerneskade på Amager blev omdrejningspunktet for Mortens tilværelse de næste par år. Det var her, hans drøm var parkeret. Drømmen om at genvinde mest muligt tilbage af det liv, han havde før blodproppen.

Morten er stadig en del af værkstedjargonen og hans selvironi kan få de store smil frem hos hans mentor Tonny Melin (tv). Foto: Birgitte R. Sønderborg.

En dag i august, to år efter ambulancen havde hentet ham på værkstedet, mødte han op igen til arbejdsprøving. Hans kollegaer havde stor sympati for projektet, men superoptimister var de ikke. Morten kunne ikke bruge den højre arm, og det kneb af og til med at finde ordene i længere sætninger. Skjulte handicap med læsevanskeligheder var der også, og det kunne også blive en bremseklods, eftersom 20 % af mekanikerarbejdet i dag foregår på computeren.

Stædighed og gåpåmod

Men inde på chefkontoret var stemningen fortrøstningsfuld. "Jeg vidste, hvor stædig han var, og jeg kender hans vanvittige gåpåmod. Sådan var det også under genoptræningen. Han er ikke til at stoppe, når han har sat sig noget for", siger Carsten.

Med sig i bagagen havde Morten også 20 års erfaring i faget. Han var en teknisk kapacitet og en fejlfinder, når der var grus i bilens maskineri. Den rolle har han ikke længere på værkstedet. Nu arbejder han med nyere biler, som skal rutinetjekkes eller have monteret nyt udstyr. Det fungerer til gengæld

uden problemer. "Han løser 90 % af opgaverne i det område, han er i nu, og han kan nå at lave i hvert fald en tredjedel af en normal arbejdsindsats på de kun 30 timer, han er her om ugen", siger Carsten.

I et fleksjob betaler kommunen 2/3 af lønnen. Derudover blev der også givet tilskud til den medarbejder, som skulle give Morten en hånd i det daglige. Han har også fået redskaber, som arbejdstøj med lommer påsyet i venstre side og en lift, når tunge ting som hjul skal løftes op til bilen. "Computerarbejdet driller lidt. Det kan være svært", siger Morten og skærer en grimasse. Hans mentor Tonny træder til, når det kniber med at forstå, hvad der står på skærmen. "Men sådan er det også for os andre. Vi kan heller ikke altid finde ud af det", siger han.

Jeg vidste, hvor stædig han var og kender hans vanvittige gåpåmod, siger Carsten Vistesens (th), Mortens chef og ven gennem mange år. Birgitte R. Sønderborg.

Morten var tidligere højrehåndet, men bruger nu den venstre arm til alt. Også justering og montering af nyt udstyr i bilerne. Birgitte R. Sønderborg.

Bil giver livskvalitet

Kørekortet fik Morten tilbage midt i arbejdsprøvningen, og det var et kvantespring for hans livskvalitet. På arbejdet kører han biler inde på firmaets område, og privat giver det ham en mulighed for at komme ud blandt andre.

Motorikken er ikke, hvad den har været, og talebegrænsningen gør, at det ikke er oplagt at føre lange telefonsamtaler. Så er det vigtigt at være mobil og kunne flytte sig uden afhængighed af omgivelserne. "Før jeg fik min invalidebil, så jeg ikke mennesker nok. Det gør jeg nu", fortæller Morten.

Han er blevet skilt og bor i en lille lejlighed, hvor han klarer alt i hverdagen uden hjælp. Svære breve fra det offentlige tager han med på arbejde. Så hjælper de andre ham med at tyde, hvad der står. Han er stadig med i det gamle fodboldfællesskab, selv om han nøjes med at stå på sidelinien, og han melder sig også til firmaarrangementer, som en kommende weekendtur til Barcelona. "Han holder sig bestemt ikke tilbage, og det skal han heller ikke. De andre accepterer ham,

som han er. Morten har altid haft masser af selvironi – også før blodproppen – og han kan godt finde på at lave fis med sit talebesvær. Og det kan vi andre for den sags skyld også. Men Morten har indimellem frustrationer over ikke at kunne få ordene ud", siger Carsten.

Og Morten supplerer. "Det går stadig fremad, men for langsomt. Noget af det svære efter sygdommen er, at man ikke kan hyggesnakke, mens man går rundt og arbejder. Man er nødt til at have øjenkontakt". "Før kunne man stå med hovedet under motorhjelm, mens man snakkede. Det er slut nu", siger Carsten.

Fortsætter genoptræningen

For Morten er kampen for at blive bedre ikke slut endnu. Han går stadig til genoptræning. Både med sproget og fysikken. Det er lykkedes ham at få forlænget bevillingen den ene gang efter den anden, fordi han hele tiden gør fremskridt.

På Center for Hjerneskade har han fået en ny omgangskreds, som han har

dannet en madklub med. Han dumper stadig uanmeldt forbi Carsten og får en kop te ved køkkenbordet, som før han blev ramt. Og han inviterer også på mad i sin nye lejlighed. "Sygdommen har ikke ændret Mortens personlighed. Gejsten og kampånden er den samme, selv om han ikke har så nemt ved at udleve sine udadvendte sider nu", siger Carsten. ■

Personer med nedsat arbejdsevne, som ikke kan opnå beskæftigelse på almindelige vilkår, og som ikke modtager førtidspension, kan søge om fleksjob. Revalidering, arbejdsprøvning og andre støttemuligheder skal dog være afprøvet først.

Det er kommunen, som godkender aftalen og yder løntilskud.

Betingelserne for at blive ansat i fleksjob er, at man er under 65 år, at man har en varig begrænsning i arbejdsevnen, og at man ikke kan opnå beskæftigelse på almindelige vilkår. Modtager man pension, kan denne gøres hvilende, hvis man kan godkendes til fleksjob.

Fleksjob oprettes som udgangspunkt på fuld tid. Nødvendige skånehensyn aftales individuelt fx nedsat arbejdstid, nedsat tempo, særlige hvilepauser, behov for fravær i forbindelse med behandling og genoptræning. Arbejdsopgaverne skal således afpasses i forhold til arbejdstagerens arbejdsevne.

Som ansat i fleksjob er man omfattet af den almindelige lovgivning for lønmodtagere. Der opnås ikke ret til dagpenge ved ledighed, men der kan i stedet udbetales ledighedsydelse.

Lønnen fastsættes efter gældende overenskomst, og er en almindelig skattepligtig indkomst. Arbejder man i fleksjob, kan man overgå til fleksydelse, ved det fyldte 60 år.

Retsregler: Lov om aktiv beskæftigelsesindsats kapitel 13.